

Diakonat stały w Kościele w Polsce

tom 6

Posługa – dziedzictwo – świadectwo

Seria

DIAKONAT STAŁY W KOŚCIELE W POLSCE

- tom 1 Historia – teologia – wyzwania
- tom 2 Powołanie – posługa – duchowość
- tom 3 Powołanie – duchowość – świadectwo
- tom 4 Tradycja – posługa – świadectwo
- tom 5 Historia – posługa – duchowość
- tom 6 Posługa – dziedzictwo – świadectwo

Diakonat stały w Kościele w Polsce

tom 6

Posługa – dziedzictwo – świadectwo

pod redakcją
dk. Waldemara Rozyńskiego

Pelplin 2024

Spis treści

Recenzent
dk. dr Andrzej Wołodźko

Korekta
Mirosława Buczyńska

Na okładce:
Obraz św. Wawrzyńca na feretronie z XVIII wieku, kościół Wniebowzięcia
Najświętszej Maryi Panny w Toruniu. Fot. ks. Miłosz Tomaszewski

© Copyright by dk. Waldemar Rozynkowski and authors
Pelplin 2024

ISBN 978-83-8333-236-9

Wydawnictwo „Bernardinum” Sp. z o.o.
ul. Biskupa Dominika 11, 83-130 Pelplin
tel. +48 58 536 17 57
bernardinum@bernardinum.com.pl
www.bernardinum.com.pl

Druk i oprawa
Drukarnia Wydawnictwa „Bernardinum” Sp. z o.o., Pelplin

Wstęp 9

POŚLUGA

Dk. Waldemar Rozynkowski
O posłudze liturgicznej diakona stałego..... 13

Marek Marczewski
Diakon sługą i stróżem godnego i prawego sprawowania liturgii 25

Marek Marczewski
Sakramentalna łaska diakonatu..... 35

Marek Marczewski
Antidotum przeciw zawieraniu małżeństw nieważnych lub nietrwałych..... 61

Dk. Jan Ogrodzki
Diakon we żniwa Pańskie 95

Dk. Adam Runiewicz
*Niewidzialny Klasztor Jana Pawła II – miejscem narodzin Bożych
owoców w diakońskiej posłudze miłości* 113

Ks. Rajmund Ponczek
Abraham wstał, wziął swego umiłowanego syna Izaaka... Drogi życia..... 127

Kornelia Czogalik
Kultura słowa w służbie Słowu..... 135

DZIEDZICTWO

Dk. Marek Czogalik Książeczka o św. Wawrzyńcu	147
Ks. Łukasz Starczewski Artykuły związane z diakonatem w <i>Encyklopedji kościelnej</i> ks. Michała Nowodworskiego.....	171
Dk. Waldemar Rozynkowski <i>Cierpienie tajemnicą</i> – homilia bł. ks. Jerzego Popiełuszki o św. Szczepanie, diakonie i męczenniku	187
Dariusz Chmielewski Diakonat stały w świetle nauczania papieża Franciszka.....	195
S. M. Grażyna Zieleń OCD Spojrzenie zza krat karmelu na diakonat stały	227
Marcin Czyżowicz O cnocie milczenia w życiu i posłudze diakona stałego	249

ŚWIADECTWO

Dk. Jan Ogrodzki Diakon w domu opieki	257
Dk. Adam Runiewicz Być trochę jak góral na Gąsienicowej Hali	261
S. Elżbieta Śmieciuch Przy ołtarzu i nie tylko	267
Marta Dobrzyńska Tata diakon.....	269

Dk. Cezary Uszyński Kartka papieru z za okładki brewiarza	271
Dk. Jerzy Demski Nasz przewodnik – Armen z Armenii	277
Dk. Stanisław Dziemian Wspomnienia z posługi w Kazachstanie	281
Dk. Krzysztof Łaszuk Diakon na peryferiach	293

Dk. Waldemar Rozyński
Toruń

O posłudze liturgicznej diakona stałego

Wstęp

W *Dyrektorium o posłudze i życiu diakonów stałych* czytamy, że: „Posługa diakańska została ujęta przez Sobór Watykański II w potrójnym wymiarze «diakonia liturgii, słowa i miłości». W ten sposób wyraża się udział diakona w jedynym i zarazem potrójnym *munus* Chrystusa w święceniu sakramentalnym”¹. W dokumencie tym podkreślono bezpośrednie odniesienie do diakonii liturgicznej diakona. Jednocześnie, zauważmy, posługa liturgiczna została wymieniona na pierwszym miejscu. Może to wskazywać na jej ważność w powołaniu diakona stałego².

Nie mamy wątpliwości, że posługa liturgiczna diakonów stałych zajmuje bardzo ważne miejsce w realizacji ich powołania. Można nawet powiedzieć, że to ona w znacznym stopniu czyni diakona i jego powołanie rozpoznawalnymi we wspólnocie Kościoła, a więc w diecezji, parafii czy w mniejszych wspólnotach i grupach pastoralnych. Bardzo często właśnie podczas liturgii daje się on poznać. Tak jest dzisiaj, czy będzie tak zawsze,

---

¹ *Dyrektorium o posłudze i życiu diakonów stałych*, w: *Diakonat stały. Dokumenty Soboru Watykańskiego II i Stolicy Apostolskiej. Bibliografia*, red. R. Selejdak, Częstochowa 2004, nr 22, s. 165 (dalej: *Dyrektorium*).

² O posłudze liturgicznej diakona zob.: R. Selejdak, *Diakonat stały w świetle dokumentów Soboru Watykańskiego II, posoborowego urzędu nauczycielskiego Kościoła i narodowych „Rationes institutionis diaconorum permanentium”*, Warszawa 2010, s. 296 i nn.; W. Śmigiel, J. I. Kunikowski, *Diakonat stały w Polsce. Podstawy, formacja i zadania*, Pelplin 2012, s. 73–76; M. Marczewski, *Leiturgia – martyria – diakonia. Koinonia*, Lublin 2021, s. 19 i nn.

trudno powiedzieć. Być może w przyszłości albo nawet już dzisiaj, ale tylko w konkretnych przypadkach, akcenty w posłudze i rozpoznawalności diakonów będą rozkładać się inaczej. W niniejszym tekście spróbujemy przyjrzeć się bliżej posłudze liturgicznej diakona z perspektywy zapisów, które spotykamy w *Dyrektorium o posłudze i życiu diakonów stałych*³.

1. Służba dziełu uświęcania

W *Dyrektorium* czytamy:

Obrzęd święceń podkreśla inny aspekt urzędu diakańskiego: posługę ołtarza. Diakon otrzymuje sakrament święceń, aby mógł służyć w charakterze szafarza uświęcającego wspólnotę chrześcijańską, we wspólnocie hierarchicznej z biskupem i prezbiterami. Służy on pomocą sakramentalną, czyli istotną, organiczną i odróżniającą się zdecydowanie od innych, biskupa oraz podległym mu prezbiterom. Wynika z tego jasno, że jego diakonat przy ołtarzu, ponieważ wypływa z sakramentu święceń, odróżnia się zasadniczo od każdej innej posługi liturgicznej, którą duszpasterze mogą powierzyć wiernym nieposiadającym święceń⁴.

Zapis w *Dyrektorium* wyraźnie podkreśla specyfikę powołania diakona, który przez otrzymany sakrament święceń służy uświęcaniu wspólnoty. To wyjątkowa posługa. I chociaż diakon nie sprawuje Eucharystii, to jednak, jak czytamy w dokumencie: „z jednej strony reprezentuje czynnie wierny Lud Boży, pomagając mu w specyficzny sposób złączyć dar swego życia z ofiarą Chrystusa, z drugiej zaś służy w imieniu samego Chrystusa, pomnażając owoce Jego ofiary za pośrednictwem Kościoła”⁵.

Aby służyć dziełu uświęcania poprzez liturgię, diakon powinien być właściwie przygotowany. W *Dyrektorium* czytamy, że na otrzymaną łaskę sakramentalną diakon powinien odpowiedzieć: „dokładnym oraz głębokim przygotowaniem teologicznym i liturgicznym, ażeby godnie uczest-

³ *Dyrektorium*, nr 28–36, s. 170–176.

⁴ Tamże, nr 28, s. 170.

⁵ Tamże, nr 28, s. 170–171.

niczyć w sprawowaniu sakramentów i sakramentaliów”⁶. To niezwykle trafne stwierdzenie, które obliguje diakona do gruntownego przygotowania się do święceń, a następnie do podejmowania ciągłej formacji⁷.

2. Sposób sprawowania liturgii

Dyrektorium zawiera kolejny istotny dla diakonów *passus*:

Liturgia jest źródłem łaski i uświęcenia. Jej skuteczność pochodzi od Chrystusa Zbawiciela i nie opiera się na świętości posługi. Ta świadomość niech uczyni diakona pokornym, aby nigdy nie narażał na ryzyko dzieła Chrystusa, a jednocześnie niech go skłania do życia świętego i godnego tej posługi. Czynności liturgiczne należą do powszechnego Ciała Kościoła, dlatego nie mogą być sprowadzane do czynności prywatnych czy społecznych, które może każdy celebrować na swój sposób. Diakoni powinni przestrzegać przepisów dotyczących świętych tajemnic z taką pobożnością, aby uświęcać Kościół oraz pociągać swoją postawą wiernych do świadomego udziału w kulcie i wzmacniać wiarę przez oddawanie coraz większej czci Bogu⁸.

⁶ Tamże, nr 28, s. 171.

⁷ Odnośnie do wykształcenia diakonów stałych zob. prace: R. Selejda, *Diakonat stały w świetle dokumentów Soboru Watykańskiego II, posoborowego urzędu nauczycielskiego Kościoła i narodowych „Rationes institutionis diaconorum permanentium”*, Warszawa 2010, s. 258–269; tenże, *Formacja intelektualna i pastoralna diakonów stałych w Kościele powszechnym*, *Diakon*, t. 7–8: 2010–2011, s. 45–63; tenże, *Formacja intelektualna kandydatów do diakonatu stałego*, *Studia Warmińskie*, t. 50: 2013, s. 221–234; H. Sobeczko, *Problem wykształcenia teologicznego diakonów stałych w Polsce*, *Ateneum Kapłańskie*, t. 172: 2019, z. 2 (659), s. 234–253; H. J. Sobeczko, *O teologicznym wykształceniu, tytularze i stroju diakona stałego*, w: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*, [t. 1], *Historia – teologia – wyzwania*, red. W. Rozykowski, Pelplin 2019, s. 181–190; M. Marczewski, *Problem wykształcenia teologicznego diakonów stałych w Polsce*, w: tamże, s. 191–207; tenże, *Promotor kształcenia kandydatów do diakonatu stałego*, *Diakon*, t. 19: 2022, s. 17–19; M. Marczewski, E. Mateja, W. Rozykowski, *O potrzebie pełnego wykształcenia teologicznego diakonów stałych w Polsce*, w: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*, t. 5: *Historia – posługa – duchowość*, red. W. Rozykowski, Pelplin 2023, s. 73–79 (tekst został opublikowany także w czasopiśmie *Diakon*, t. 20: 2023, s. 31–36).

⁸ *Dyrektorium*, nr 29, s. 171.

Na co zwraca uwagę przywołany zapis w posłudze liturgicznej diakona? Przede wszystkim na jego postawę pokory, gdyż nie on jest źródłem łaski i uświęcenia. To właśnie pokora może zaowocować tym, że nie będzie on „narażał na ryzyko dzieła Chrystusa”. I to ona pomoże mu podjąć właściwą postawę swoistego stróża: „przepisów dotyczących świętych tajemnic”.

3. Pomoc biskupowi i kapłanom w sprawowaniu liturgii

W świetle *Dyrektorium* diakon sprawuje swoją posługę liturgiczną przede wszystkim przez pomaganie biskupowi oraz kapłanom. W tej pomocniczej roli diakon ma swoje zadania. Dokument wymienia kilka z nich. Opis zaczyna się od podkreślenia wymiaru zewnętrznego, estetycznego, który pomaga w przeżywaniu liturgii, dlatego diakoni: „Powinni mieć także na uwadze ważny wymiar estetyczny, umożliwiającą całemu człowiekowi odczucie piękna tego, co jest sprawowane”⁹.

Ksiądz Marcin Bonk z parafii św. Wawrzyńca w Dąbrowie w diecezji opolskiej uzasadnił swoją decyzję otwarcia się na posługę diakona stałego w parafii następującymi słowami:

Aby liturgia mogła wszystkich nas uczestników uświęcać, musi być dobrze przygotowana. Jako duszpasterz solista nie mogłem tego uczynić z należytą starannością we wszystkich kościołach. Potrzebna więc była fachowa pomoc, a taką niewątpliwie jest (mówił w mym sercu Duch Święty) – liturgicznie, na najwyższym poziomie, przygotowany – diakon stały. Ktoś mógłby w tym miejscu powiedzieć, że przecież taką funkcję mogą spełniać świeccy ceremoniarze. Oczywiście, że tak. Ale skąd w wiejskiej parafii (podejrzewam, że w wiejskiej również) ich wziąć i to kilku i na najwyższym poziomie? A z drugiej strony, diakon to jednak osoba duchowna i jej autorytet na pewno jest większy (szczególnie wśród ministrantów) niż osoby świeckiej, np. ich (ministrantów) starszego kolegi¹⁰.

⁹ Tamże, nr 30, s. 172.

¹⁰ M. Bonk, *Dlaczego diakon stały?*, w: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*, [t. 1], *Historia – teologia – wyzwania*, red. W. Rozykowski, Pelplin 2019, s. 254.

Diakon Marek Czogalik posługuje w niewielkiej parafii wiejskiej w Babicach w diecezji gliwickiej. Kiedy opisywał pierwsze doświadczenia w swojej posłudze diakona napisał między innymi o trosce o liturgię:

W kościele i jego otoczeniu jest wiele obszarów, które wymagają konkretnego zaangażowania: zaczynając od przygotowania wnętrza świątyni do godnego sprawowania liturgii, a na pracach gospodarczo-remontowych kończąc. Oczywiście jest to domeną zakrystiana, jednak diakon może go wspomóc swoją wiedzą, doświadczeniem, pracą fizyczną, by liturgia i przestrzeń, w której jest sprawowana, były godne i piękne¹¹.

W dalszej części *Dyrektorium* opisuje posługę diakonów zarówno w kontekście troski o liturgię, jak i stania na straży poprawnego jej sprawowania:

Diakoni powinni być zawsze wierni przepisom ksiąg liturgicznych bez dodawania, pomijania lub zmieniania czegokolwiek z własnej inicjatywy. Manipulowanie liturgią jest jednoznaczne z pozbawieniem jej bogactwa tajemnicy Chrystusa, która jest w niej zawarta. Dlatego niech ograniczają się do sprawowania jedynie tego, co należy do ich kompetencji¹².

Diakoni mają także przygotowywać wiernych do dojrzałego przyjmowania sakramentów. W *Dyrektorium* czytamy: „Posługa diakonów zawiera w sobie przygotowanie wiernych do przyjęcia sakramentów, jak i otoczenie ich pasterską opieką po ich otrzymaniu”¹³.

Powyższe słowa realizują się w posłudze diakonów stałych. Coraz częściej można ich bowiem spotkać podczas przygotowań wiernych do przyjęcia sakramentów, a następnie w odkrywaniu przez nich otrzymanego daru łaski. Diakoni stali: podejmują cykliczne oraz jednorazowe

¹¹ M. Czogalik, *Po co właściwie nam ten nowy diakon?*, w: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*, [t. 1], *Historia – teologia – wyzwania*, red. W. Rozykowski, Pelplin 2019, s. 262.

¹² *Dyrektorium*, nr 30, s. 172.

¹³ Tamże, nr 30, s. 173.

katechezy wtajemniczenia chrześcijańskiego¹⁴; prowadzą grupowe oraz indywidualne spotkania w ramach kursów przedmażeńskich¹⁵; przygotowują rodziców oraz rodziców chrzestnych do sakramentu chrztu dzieci, a także prowadzą młodzież do sakramentu bierzmowania¹⁶.

4. Chrzest

W *Dyrektorium* czytamy:

Diakon, na wzór biskupa i kapłana, jest zwykłym szafarzem sakramentu chrztu. Wykonywanie tego rodzaju funkcji wymaga pozwolenia udzielonego przez proboszcza, który jest odpowiedzialny za chrzest swoich parafian, jeśli zaistnieje taka okoliczność. Szczególnie ważna jest posługa diakonów w przygotowaniu do tego sakramentu¹⁷.

Udzielanie sakramentu chrztu to istotna posługa diakonów. Jest ona często połączona z katechezą dla rodziców i chrzestnych przygotowujących ich do sakramentu chrztu dziecka. Diakonów stałych można spotkać coraz częściej w dziele katechumenatu, a więc jako prowadzących spotkania dla osób dorosłych chcących przyjąć chrzest.

¹⁴ Zob. J. Ogrodzki, *Pan otworzył drogę*, w: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*, [t. 1], *Historia – teologia – wyzwania*, red. W. Rozykowski, Pelplin 2019, s. 279. Owoc prowadzonych od wielu lat katechez zebrał dk. J. Ogrodzki w publikacji: *Mała książeczka o wielkiej Miłości*, Ząbki 2020.

¹⁵ Zob. B. i A. Chołaszczyńscy, *W posłudze małżeństwom i rodzinom*, w: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*, t. 5, *Historia – posługa – duchowość*, red. W. Rozykowski, Pelplin 2023, s. 195–198.

¹⁶ P. Jozzko, *Bóg mnie kocha i trzyma w swoich dłoniach*, w: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*, [t. 1], *Historia – teologia – wyzwania*, red. W. Rozykowski, Pelplin 2019, s. 267; R. Adamiak, *Diakon stały w naszej parafii*, w: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*, t. 3, *Powołanie – duchowość – świadectwo*, red. W. Rozykowski, Pelplin 2021, s. 321.

¹⁷ *Dyrektorium*, nr 31, s. 173.

5. Eucharystia

Niezwykle ważna posługa liturgiczna diakona związana jest z jego uczestnictwem w Eucharystii. Podczas jej sprawowania to właśnie przede wszystkim on pomaga biskupowi i kapłanom. Analizowany dokument przywołuje nawet pewne sytuacje wyjątkowe, które mogą się zdarzyć w posłudze diakona. Jak czytamy w *Dyrektorium*, obecność diakona podczas Eucharystii jest niezmiernie pomocna, kiedy: „celebryje kapłan niewidomy czy dotknięty inną chorobą”¹⁸.

Do posługi diakona należą:

przy ołtarzu przygotowuje kielich oraz księgi; podaje wiernym intencje modlitwy oraz wzywa do przekazania znaku pokoju, a pod nieobecność innych usługujących podczas liturgii, według potrzeb wykonuje ich obowiązki. [...] Do szczególnych zadań diakona należy czytanie ksiąg Pisma Świętego. Jako zwyczajny szafarz Komunii św. rozdziela ją w czasie lub poza celebracją, a także zanoszą do chorych na sposób wiatyku. Diakon jest także zwyczajnym szafarzem wystawienia Najświętszego Sakramentu i błogosławieństwa eucharystycznego. Również jemu przypada ewentualna niedzielna celebracja w przypadku nieobecności prezbitera¹⁹.

Posługa liturgiczna diakona podczas Eucharystii ma niezmiernie duże znaczenie zarówno dla wspólnoty, w której on posługuje, jak i dla niego samego. To przecież posługa podczas Mszy świętej ukazuje często sens i wartość powołania diakona stałego.

6. Małżeństwo

W świetle *Dyrektorium* wyjątkowa odsłona posługi liturgicznej diakonów stałych może być związana z małżeństwami i rodzinami. W dokumencie czytamy o różnych możliwościach oddziaływania na te środowiska diakonów stałych:

¹⁸ Tamże, nr 32, s. 173.

¹⁹ Tamże, nr 32, s. 173–174.

Diakonom może być powierzona troska o duszpasterstwo rodzin, za którą jest odpowiedzialny przede wszystkim biskup. Odpowiedzialność ta obejmuje problemy moralne, liturgiczne, jak również te o charakterze osobistym czy społecznym, gdyż mają one na celu wsparcie rodziny w jej trudnościach i cierpieniach. Taka pomoc może być roztoczona na poziomie diecezjalnym lub lokalnym pod kierownictwem proboszcza, na katechezie na temat małżeństwa chrześcijańskiego, podczas przygotowania osobistego przyszłych małżonków, w czasie sprawowania sakramentu małżeństwa czy pomocy świadczonej małżonkom po ślubie²⁰.

W dokumencie zwrócono także uwagę na wartość przeżywanego diakonatu w małżeństwie, gdyż: „Diakoni żonaci mogą być wielką pomocą w niesieniu dobrej nowiny o tematyce miłości małżeńskiej, wartości ochraniających ją oraz w tym wszystkim, co jest związane z ojcostwem chrześcijańskim i ludzką odpowiedzialnością”²¹.

Diakoni stali przeżywają swoje powołanie najczęściej jako mężowie i ojcowie, dlatego wątek posługi małżeńsko-rodzinnej jest dla nich oczywisty. Ta przestrzeń posługi może nawet otworzyć nasze wspólnoty diecezjalne i parafialne na obecność w nich powołania diakona stałego. Dodajmy również, że obecność żony diakona stałego i kontekst rodziny w jego życiu osobistym są niestety dla niektórych argumentami przeciwko obecności ich powołania w Kościele.

Odwołajmy się do konkretnego przykładu posługi diakonów stałych. Diakon Andrzej Chołaszczyński z Iławy w diecezji elbląskiej od wielu lat wraz z żoną zajmuje się duszpasterstwem małżeństw i rodzin. W ramach swojej bardzo szerokiej posługi podejmuje on także zagadnienia liturgiczne, szczególnie w kontekście sakramentu małżeństwa. Dzieli się też swoim doświadczeniem budowania domowego Kościoła, w którym jest również miejsce na formację liturgiczną²².

Nadmieńmy jeszcze, odwołując się do *Dyrektorium*, że: „Do diakona należy również, o ile otrzyma delegację od proboszcza lub miejscowego

²⁰ Tamże, nr 33, s. 174.

²¹ Tamże, nr 33, s. 175.

²² Zob. B. i A. Chołaszczyńscy, dz. cyt., s. 195–198.

ordynariusza, sprawowanie sakramentu małżeństwa poza Mszą świętą oraz udzielanie błogosławieństwa ślubnego w imieniu Kościoła”²³. Wydaje się jednak, że przywołaną posługę liturgiczną diakonów możemy spotkać w Kościele w Polsce stosunkowo rzadko.

7. Opieka pasterska nad chorymi

Znacząca część posługi liturgicznej diakona stałego wiąże się z posługą pasterską pośród chorych. W *Dyrektorium* czytamy:

Czynna posługa niesienia im [chorym] pomocy w bólu, katecheza przygotowująca do przyjęcia sakramentu namaszczenia chorych, zastąpienie kapłana w przygotowaniu chorych do śmierci oraz zanoszenie wiatyku według przepisanej obrzędu stanowią środki, za pomocą których diakoni czynią obecnym wśród wiernych miłosierdzie Kościoła²⁴.

Diakoni stali posługujący w Kościele w Polsce często są obecni w posłudze na rzecz chorych²⁵. Jako przykład przywołam kilka obrazów z własnego doświadczenia. Moja posługa pośród chorych zaczęła się już podczas formacji do przyjęcia święceń diakonatu. Będąc akolitą, posługiwałem w Domu Pomocy Społecznej, który znajduje się na terenie mojej parafii, a dokładnie w parafii św. Antoniego w Toruniu. Chodziłem tam regularnie raz w tygodniu, a nawet częściej. Kiedy spotkałem w tym miejscu moją znajomą, to zanośliem jej, a także innym chorym w tym ośrodku, Najświętszy Sakrament nawet kilka razy w tygodniu. Kontynuowałem swoją posługę pośród chorych po święceniach. Jako diakon mogłem ich już błogosławić. Bardzo szybko zauważyłem, że błogosławieństwo, które

²³ *Dyrektorium*, nr 33, s. 175.

²⁴ Tamże, nr 34, s. 175.

²⁵ Zob. A. Runiewicz, *Posługa caritas diakonów stałych w świetle wybranych homilii ks. bpa Rudolfa Pierskały*, Diakon, t. 18: 2021, s. 27–35; tenże, *Posługa miłości – „Caritas”*. W świetle „Wytocznych Konferencji Episkopatu Polski dotyczących formacji, życia i posługi diakonów stałych w Polsce”, Diakon, t. 19: 2022, s. 93–104; tenże, *Kolejne doświadczenia praktycznego wymiaru posługi Caritas diakonów stałych w Kościele w Polsce*, w: *Diakoniat stały w Kościele w Polsce*, t. 4, *Tradycja – posługa – świadectwo*, red. W. Rozyński, Pelplin 2022, s. 321–335.

kończyło nasze spotkanie, miało ogromne znaczenie nie tylko dla chorych, lecz także dla mnie samego²⁶.

Diakon Tadeusz Cieślik z Tychów w archidiecezji katowickiej od lat współpracuje z ogólnopolską wspólnotą „Apostolstwo Chorych”. Uczestniczy również w Krajowych Pielgrzymkach Chorych oraz pisze dla środowiska osób chorych i posługujących w nim rozważania inspirowane fragmentami Ewangelii²⁷.

8. Liturgia Godzin

Diakoni mają obowiązek odprawiania Liturgii Godzin. Zachęca się ich także, aby byli swoistymi animatorami tej liturgii we wspólnocie: „Niech starają się o zwiększenie udziału wspólnoty chrześcijańskiej w tej Liturgii, która nigdy nie ma charakteru prywatnego, ale zawsze jest aktem własnym całego Kościoła, a także wtedy, gdy sprawuje ją indywidualnie”²⁸.

Zachęta do promowania przez diakonów Liturgii Godzin we wspólnotach to niezwykle cenne i trafne zdefiniowanie możliwości ich posługi liturgicznej. Odwołam się w tym miejscu do dwóch przykładów. W niektórych parafiach praktykuje się zwyczaj odmawiania w niedzielę jutrzni lub nieszporów. W tej posłudze idealnie sprawdzają się diakoni stali. Przykładowo, dk. Marek Czogalik z parafii w Babicach w diecezji gliwickiej od wielu lat współprowadzi niedzielne nieszpory. Coraz częściej spotykaną praktyką jest sprawowanie przez diakonów stałych w parafiach Liturgii Godzin podczas Triduum Paschalnego.

9. Sakramentalia oraz obrzędy żałobne i pogrzebowe

Codziennosc posługi liturgicznej diakona może być wypełniona także posługą sakramentaliów. W *Dyrektorium* czytamy:

²⁶ Zob. W. Rozykowski, *Diakon stały w posłudze chorym*, Apostolstwo Chorych, nr 12: 2022, s. 30–33.

²⁷ Zob. T. Cieślik, *Być Chrystusowym diakonem*, w: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*, t. 2, *Powołanie – posługa – duchowość*, red. W. Rozykowski, Pelplin 2020, s. 229.

²⁸ *Dyrektorium*, nr 35, s. 175–176.

Diakon jest szafarzem sakramentaliów, to jest tych „znaków świętych, które z pewnym podobieństwem do sakramentów oznaczają skutki, przede wszystkim duchowe, osiągnięte przez modlitwę Kościoła”. Diakon może zatem udzielać błogosławieństw ściśle związanych z życiem kościelnym i sakramentalnym, które przewidują normy prawne [...]”²⁹.

Diakon może przewodniczyć liturgii pogrzebowej. W *Dyrektorium* czytamy: „[...] jemu też przysługuje przewodniczenie nabożeństwom żałobnym odprawianym bez Mszy świętej, jak też przewodniczenie obrzędowi pogrzebu i pochówku”³⁰.

W przywołanych posługach możemy coraz częściej spotkać diakonów stałych. Udzielane przez nich błogosławieństwa osobom czy święcenie przedmiotów kultu religijnego to już stosunkowo częsta praktyka w naszych parafiach. Diakoni stali w wielu wspólnotach przewodniczą również liturgii pogrzebowej. Oczywiście nadal są takie miejsca w naszym kraju, w których trudno niektórym wiernym przyjąć właśnie taką posługę diakonów stałych.

Zakończenie

Diakonia liturgiczna diakonów stałych należy do podstawowej misji w ich powołaniu. Przywołanie wytycznych zawartych w dokumencie *Dyrektorium o posłudze i życiu diakonów stałych* miało na celu przede wszystkim zwrócenie uwagi na szeroki zakres możliwości pełnienia posługi przez diakonów. Warto czasami przywołać oficjalne wypowiedzi Kościoła, aby je przypomnieć i jednocześnie móc skonfrontować z rzeczywistością. Jesteśmy nieraz świadkami różnych dyskusji, a nawet sporów o to, co może, czy też co powinien, robić diakon stały. Przywołane zapisy mogą więc pomóc w tych rozmowach, choć dodajmy, zawsze będzie w nich potrzebna choć odrobina dobrej woli, aby przyjąć nauczanie Kościoła.

²⁹ Tamże, nr 36, s. 176.

³⁰ Tamże.

Jak wygląda w praktyce posługa liturgiczna diakonów stałych w diecezjach, parafiach i mniejszych wspólnotach, zależy przede wszystkim od konkretnych środowisk, w których przeżywają oni swoje powołanie. Jednocześnie nie bez znaczenia są także ich osobiste możliwości i predyspozycje, które mają oczywisty wpływ na pełnienie przez nich swojej posługi.